

PUHEENVUORO

Pääkirjoitus: Tornionjoki on liian arvokas myrkytettäväksi

Maailman rauhallisissa ra- ja, Tornion-Muonionjo-ki on nähnyt monenlaista, mutta nyt se on taas uuden edessä. Kolarin, lähelle Muonion ja Kolarin rajaa suunnitellaan Hannukainen Miningin kaivosta. Valtakunnanrajan eli joen toisella puolella Ruotsissa, Pajalan Kaunisvaarassa toimiva Kaunis Iron puolestaan haluaa laajentaa jo kauan arvostelua saanut kaivostoimintansa.

Molemmat yhtiöt hakevat parhailaan ympäristölupaa. Kaivokset ovat eri maissa ja molempien maiden viranomaiset käsittelevät lupia oman maansa osalta. Eri puolilla rajaa olevien kaivosten haitta-vaikutukset kohdistuvat samaan vesistöön eli rajajokeen. Nyt viranomaiset joutuvat ensimmäistä kertaa miettimään, miten ympäristölu-

Kaivosyhtiöt Suomesta ja Ruotsista hakevat ympäristölupia rajajoen molemmille puolille.

Lupaviranomaisten pitää pystyä tiukasti määrittelemään kahden kaivoksen yhteiset ympäristövaikutukset.

pamenettelussa toimitaan kahdessa maassa ja mitkä ovat kaivosten yhteiset ympäristövaikutukset yhteiseen jokeen.

Kaunisvaaran kaivos on toiminut Pajalassa vuodesta 2010. Se oli välillä suljettuna ja avattiin uudella nimellä vuonna 2018.

Vaikka ruotsalaiset ympäristövi-

ranomaiset ovat pitkään olleet hyvin kriittisiä kaivoksen toiminnalle ja vaatineet sen sulkemista, toiminta on epäselvässä lupatilanteessa jatkunut.

Nyt Kaunis Iron on jättänyt uuden ympäristölupahakemuksen. Se haluaa avata Pajalaan kaksi uutta avolouhosta ja lisätä rikas-

tetuotantonsa kahdesta miljoonasta tonnista kolminkertaiseksi.

Kaunis Ironin ympäristövaikutukset yltyvät yli rajan, ja siksi suomalaiset ovat saaneet antaa lausuntoja lupahakemuksesta. Ne ovat olleet jyrkän kriittisiä. Suomen ympäristöministeriön mukaan suunnitelmat ovat puutteellisia ja ne on tehty vain Ruotsin näkökulmasta.

Yhtä julma oli Luonnonvarakeskuksen lausunto. Jopa aikaisemman luvan myöntänyt rajajokikomisio vaatii Kaunisvaaran kaivoksen päästöille tiukempia rajoja kuin yhtiö on esittänyt.

Hannukainen Mining on jättänyt uuden lupahakemuksen viime kuussa. Sitä ennen Pohjois-Suomen aluehallintovirasto lopetti vuosia viireillä olleen lupahakemuksen käsitteilyn kaivosyhtiön pyynnöstä. Hannukaisen kaivoksen ympäristövaikutusten arvioinnissa on päätöksen lisäksi arvioitava kaivostoiminnan vaikutusta matkailuun. Vaikka

iso osa Kolarin kuntalaisista kannattaa kaivosta, löytyy matkailuyrittäjistä ja alueella vapaa-aikaansa viettävistä vankka vastustajien joukko.

Ratkaisut kaivosluvista ovat harvoin helppoja, mutta Hannukaisen ja Kaunisvaaran tapauksessa raja tuo niihin omat vaikeutensa. Kaivostoiminta on kiistan uhka Euroopan suurimmalle vapaana virtaavalle lohijokele. Pitkäjänteisen työn tuloksena joen lohikanta on elpynyt ja kalastusmatkailu lisääntynyt.

Jos kaivosluvat myönnetään, pitää päästörajojen molemmiin puoliin jokea olla niin tiukat, että ne eivät uhkaa puhdasta jokea edes poikkeus-tilanteissa. Lupahakemusten mukaan pelkät yhteiset sulfaattipäästöt olisivat paljon suuremmat kuin Teräsfamen kaivoksen vastaavat päästöt Sotkamossa. Luonnonvarakeskus on huolissaan myös rikastusmikaalina käytettävästä ksantaattista, joka on pieninäkin pitoisuuksina myrkyllinen kaikille vesieläimille.

KALEVA

PERUSTETTU 1899

Perustaja Juho Raappana
Sitoutumaton Pohjois-Suomen
äänenkannattaja

VASTAAVA

PÄÄTOIMITTAJA

Sanna Keskinen
sanna.keskinen@kaleva.fi
050 414 1253

TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ

Pekka Vuollo
pekka.vuollo@kaleva.fi
040 052 9059

PÄÄKIRJOITUSTOIMITUS

Pekka Mikkola
pekka.mikkola@kaleva.fi
040 5816 769

POSTIOSOITE

PL 170, 90401 Oulu
Käyntiosoite:
Solistikatu 4

TOIMITUS

08 5377 315
toimitus@kaleva.fi

SÄHKÖPOSTIT

etunimi.sukunimi@kaleva.fi

Kolumni: Oletko median aivopesemä vai foliohattu?

Tuulivoima, korona, sudet, metsien hakkuu, maahanmuutto, Nato-jäsenyys. Tätä listaa voisi jatkaa loputtomiin. Vastakkainasettelun aika ei todellakaan ole ohi, päinvastoin se tuntuu vain kärjistyvän. Jos et ole samaa mieltä kanssani, olet automaattisesti väärässä.

Sivistyneessä länsimaaisessa demokratiassa pitäisi olla sijansa myös toisinajatteliijoille, mutta kovin kärkeästi langetamme eri mieltä oleville vähintään häpeätuomion.

Hankaluutensa on myös siinä, että vastakkaiset osapuolet eivät koe olevansa missään laidassa, etenkin äärlaidassa. He ovat omasta mielestään oikeassa ja muut ovat väärässä. Ei kovin hedelmällinen lähtökohta keskustelulle.

Jos yrität olla jostain siitä välistä, esimerkiksi pohtia susikannan kasvun tai koronarokotusten hyviä ja huonoja vaikutuksia, niin taas saat foliohatun päähäsi tai olet median aivopesemä.

Sinällään ilmiö ei ole uusi. Kautunkilaishiiri vastaan maalaishiiri ja niin edelleen.

Se pitää tietenkin muistaa ja ymmärtää, että vastapuolet eivät aina ole vihtailukelpoisia. Tutkittu tieto saa usein vastaansa mielipiteen tai yksittäisen ihmisen kokemuksen. Entistä useammin mielipiteen pohjana on varma tieto, jonka lähteenä on puolittunut kokemus sosiaalisesta mediasta luettuna tai vaikka YouTubea katsottu video.

Toimittajana olen tietenkin sanavapauden ylin ystävä. Samaan hengenvetoon muistutan, että olen myös sananvastuun ylin ystävä. Ihan mitä tahansa ei saa sanoa tai kirjoittaa sillä verukkeella, että on oikeus ja vapaus olla jotain mieltä.

Mitä tälle voisi tehdä? Mikä voisi saada ihmiset ymmärtämään ja kunnioittamaan eri tavalla ajattelevia? Tai edes yrittämään? Miksi tämän sivistyneen ja elintasoltaan huppukorkean ajan ihmiset eivät kykene ymmärtämään ja keskustelemaan keskenään rakentavasti?

Edesmennyt tekoälytutkija Timo Honkala kehitti ajatusta rauhan-koneesta. Tekoälypohjaisen koneen avulla ihmiset voisivat ymmärtää toisiaan paremmin, ratkaista kon-

flikteja ja edistää oikeudenmukaisuutta. Honkala ajatteli rauhankonetta enemmän valtioiden välisten kiistojen ratkaisuksi, mutta se olisi enemmän kuin paikallaan Twitterin, Facebookin ja muiden virtuaalisten kahvi- ja tupakkapaikkojen suodattimena.

Mikä on median vastuu? Me toimituksissa tiedämme, että kärjistäminen ja vastakkainasettelu myy. Repivä otsikko saa verkkolehden lukijamäärää mittaavan viikon vä-
rähämmään, mutta tekekö se tästä maailmasta yhtään paremman?

Olisiko kuitenkin viisaampaa kaivaa esille ratkaisukeskeiseen käsitteilyyn tähtäävä sovittejournalismi? Vai löytyisikö apua moniäänisestä journalismista? Media-alan tutkimussäätiö rahoittaa parhailaan Moniäänisyysmittari-hanketta, jossa Kalevakin on mukana. Tavoitteena on rakentaa mediasisältöjen data-analyysiin perustuva työkalu, jonka avulla nähdään, ketkä pääsevät ääneen journalismissa. Toiveena on, että työkalun avulla media olisi entistä moniäänisempää. Jos pa se osaltaan vähentäisi hyödyttö-
nä vastakkainasettelua.

HENRIK AHOLA
toimittaja
henrik.ahola@kaleva.fi

"Sivistyneessä länsimaaisessa demokratiassa pitäisi olla sijansa myös toisinajatteliijoille, mutta kovin kärkeästi langetamme vähintään häpeätuomion."